

PM 2008: RVIII (Dnr 324-2419/2007)

Vikande underlag av barn som söker till kollo samt översyn av taxorna

Skrivelse från styrelsen för stiftelsen Barnens Dag

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Stadsledningskontoret ges i uppdrag att ta fram en plan för att förbättra attraktiviteten och marknadsföringen av kolloverksamheten i staden.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Stiftelsen Barnens Dags styrelse har i en skrivelse den 7 juni 2007 till kommunstyrelsen framfört önskemål om att staden ska utreda orsakerna till det stora bortfallet av antalet barn på kollo. Stiftelsen önskar vidare att staden ska se över taxekonstruktionen, då den skulle kunna vara ett skäl till det minskade antalet sökande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, Östermalms stadsdelsnämnd och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att det i nuläget inte finns någon anledning att genomföra ytterligare uppföljning av sommarkoloniverksamheten utöver den som utförs av kulturnämnden. Då kollotaxan nyligen setts över finner stadsledningskontoret att det för närvarande inte finns något behov av att göra en översyn av taxan.

Kulturnämnden anser att en utvärdering av kolloverksamheten bör göras, vilken innefattar vad minskningen av antalet kollodeltagare beror på, förslag på vad som kan göras för att kollo ska bli ett bra alternativ för fler ungdomar, samt dagkolloverksamhet som ett alternativ. Nämnden anser också att informationsinsatserna bör ses över och bli mer aktivt uppsökande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har svårt att bedöma orsaken till den stora nedgången i antalet barn som söker kollo och menar att såväl taxorna som utbudet av kollo vara en anledning till minskningen.

Östermalms stadsdelsförvaltning anser att det finns två orsaker till att antalet sökande har minskat; dels att ridkollo har försvunnit, dels att åldersspannet för möjlighet att söka har minskat till skolår 3-9.

Mina synpunkter

Kollo är för många barn i Stockholm en höjdpunkt på sommaren. Barn som åker på kollo får chans att ha roligt, utvecklas och träffa barn från olika delar av staden. Varje sommar skapar kolloverksamheten mötesplatser för tusentals stockholmsbarn som dessa annars inte skulle ha tillgång till. Att antalet sökande till kolloplatserna har minskat är därför ett problem.

Det vikande underlaget kan säkerligen ha flera orsaker. Efterfrågan av kolloplatser kan ha minskat på grund av ökad konkurrens från andra aktiviteter. Det är också möjligt att det beror på bristande samordning och marknadsföring av kolloverksamheten, förändrade regler eller för korta ansökningstider. I uppföljningen av sommarkoloniverksamheten för 2007 identifierades dessutom en drastisk minskning av antalet deltagande barn med funktionshinder vilket antyder att verksamheten inte är tillräckligt tillgänglig.

Från stadens sida är det viktigt att samordningen fungerar på bästa sätt så att ansökningstider och annat samordnas med övriga verksamheter. Lika viktigt är det att verksamheten är attraktiv och tillgänglig, och att marknadsföringen är tillfredsställande, så att Stockholms barn och föräldrar känner till vilka möjligheter kolloverksamheten erbjuder. Därför bör en plan för att förbättra attraktiviteten och marknadsföringen av kolloverksamheten tas fram av stadsledningskontoret i samråd med stadsdelsnämnderna.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Stadsledningskontoret ges i uppdrag att ta fram en plan för att förbättra attraktiviteten och marknadsföringen av kolloverksamheten i staden.

Stockholm den 4 juni 2008

MADELEINE SJÖSTEDT

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Skrivelse från styrelsen för stiftelsen Barnens Dag

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. ge stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en plan för att förbättra attraktiviteten och marknadsföringen av kolloverksamheten i staden
2. anslagen för barn och ungdomars fritidsverksamhet ökas
3. sommarkollo utvecklas och säkras med hänsyn till ett växande behov under minst 10 år framåt
4. försäljningarna av de sista sommargårdarna omedelbart upphör och gårdarna rustas upp

5. upphandlingarna av kolloverksamheten sker på ett professionellt sätt och på längre tid än ett år
6. informationen till familjer som har barn i aktuell ålder (9-18 år) sker på ett betydligt bättre sätt än som sker idag, gärna genom skolorna
7. invandrarfamiljer ges särskild direktinformation genom sina egna nätverk om vad kolloverksamhet är för något
8. taxorna ses över och mindre bemedlade familjer ges subvention och förtur till kolloplatserna
9. fastighetsnämndens hyressättning som nyligen genomgått osedvanliga kraftiga hyreshöjningar ses över
10. stadens ansvar för barn och ungdomars möjligheter till ett rikt utbud av fritidsaktiviteter, särskilt under sommarlovet ska ses som ett viktigt kärnområde i stadens verksamheter
11. ansvaret för dessa frågor samlas under en och samma nämnd
12. i övrigt anföra följande:

En av de bästa platserna som staden kan erbjuda för integration mellan barn och ungdomar från alla samhällsskikt och stadsdelar är att under några sommarveckor få vistas tillsammans på en av stadens sommargårdar typ ”kollo”. Kollogårdarna utgörs i de flesta fall av mycket fina skärgårdsfastigheter eller gårdar med egen strand vid någon av länets större sjöar som donerats till staden just för detta ändamål. Verksamheten är sedan många år väl dokumenterad som värdefull och bra för de allra flesta barn och ungdomar. Detta gäller särskilt de som inte har ekonomiska eller andra möjligheter att komma bort från vardagslivet i staden eller förorten och få uppleva ett berikande och tryggt sommarlov. Kolloverksamhet är ett av de bästa sätten att motverka segregation, ungdomskriminalitet och utanförskap, negativa företeelser som kostar samhället mycket pengar och mycket lidande för de enskilda medborgarna. Detta har studerats och beskrivits i många studier och rapporter genom åren.

Genom att politikerna i stadshuset sedan flera år tillbaka beslutat att kolloverksamheten ska delas upp på flera olika nämnder så har helhetsansvaret försvunnit och verksamheten anses inte heller tillhöra någon nämnds kärnverksamhet. Antalet barn som åker på kollo har minskat flera år i rad samtidigt som behoven ökar. Allt fler barn och ungdomar hamnar i utanförskap och med små möjligheter att påverka sin livssituation genom ökad segregation i staden mellan fattig och rik, utbildad och välutbildad, mellan otrygga och trygga barn. Denna utveckling är oroande och allvarig för de enskilda människorna och för samhället i sin helhet. Minskningen beror också på dåliga upphandlingsrutiner, krångligt ansökningsförfarande som kommer allt för tidigt på året och med för höga taxor för de familjer som har lägst inkomster. Verksamheterna som ofta har små vinstmarginaler drabbats hårt av osäkra villkor för sina verksamheter som till exempel plötsliga och orimligt höga hyreshöjningar som just sommargårdarna har drabbats av.

Det är ett problem att upphandlingen av kolloplatser inte görs på längre tid än ett år. Det tar tid att bygga upp bra verksamhet och barn och ungdomar återvänder till bra kolloverksamhet. När man upphandlar på ett år och etablerade gårdar och verksamheter försvinner i upphandlingen tappar man framförallt ungdomar som inte hittar ”sin” kollogård i katalogen. Barn och ungdomar återkommer till verksamheter som erbjuder dem trygghet, upplevelser, möten med andra barn, skoj och bra personal med kompetens.

En klok och långsiktig politik innebär inom detta område att staden värnar om de sommargårdar som ännu finns kvar och satsar på dem, som den fantastiska resurs de är.

Sommargårdarna skulle även kunna användas för till exempel rehabilitering av människor som blivit sönderstressade och sjuka av den hårda vardagssituation och arbetsliv som många allt oftare utsätts för i storstaden. En annan lösning skulle kunna vara att överföra de återstående sommargårdarna till ”Stiftelsen Barnens ö”. Utvecklingspotential finns men den politiska förmågan och viljan saknas.

Folkpartiet, kristdemokraterna och centern talar i sina partiprogram om hur viktigt det är med alla människors lika värde, rättvisa och när demokrati. Att stoppa försäljningarna och försvara kvaliteterna med kollogårdarna vore ett gyllene tillfälle för dem att stå upp för dessa värderingar.

Det är f ö märkligt att begreppet dagkollo används flitigt då staden har definierat kollo som en verksamhet som är mellan 7 och 14 dygn – därmed finns det ingen verksamhet som kan kallas dagkollo, enligt stadens egen definition.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Roger Mogert* (s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Sommarkoloniverksamheten i Stockholm har en lång tradition och har genom generationer varit en viktig sommarverksamhet för stadens barn. Verksamheten är oerhört uppskattad såväl av barnen som deltar som av deras föräldrar.

I ett läge där deltagarantalet vid koloniverksamheten sjunker är det viktigt att staden aktivt arbetar med att marknadsföra verksamheten och gör den mer tillgänglig för alla Stockholms barn. Stadsdelsnämnderna behöver därför ges de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra ett arbete med att öka attraktiviteten för koloniverksamheten. Det är också nödvändigt att det genomförs ytterligare sänkning av taxorna för att göra verksamheten tillgänglig för fler.

ÄRENDET

Stiftelsen Barnens Dags styrelse har i en skrivelse den 7 juni 2007 till kommunstyrelsen framfört önskemål om att staden ska utreda orsakerna till det stora bortfallet av antalet barn på kollo. Stiftelsen önskar vidare att staden ska se över taxekonstruktionen, då den skulle kunna vara ett skäl till det minskade antalet sökande.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, Östermalms stadsdelsnämnd och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 februari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Av kommunfullmäktiges budget för 2007 framgår att målet för det verksamhetsområdet som benämns Verksamhet för barn och ungdom är att staden ska tillhandahålla god fritidsverksamhet för barn och ungdomar samt att kolloverksamhet ska finnas tillgänglig under sommarmånaderna. I budgeten anges vidare att kollo är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm. Barn som av olika skäl har större behov av att åka på kollo bör prioriteras. Det är viktigt att kollo förblir en mötesplats för unga med olika etnisk och social bakgrund. Under sommarmånaderna är det viktigt med en mångfald av olika verksamheter för unga stockholmare där kollo är en del. En lika viktig del är alla de verksamheter som sker under dagtid i form av bl.a. dagkollo, idrottsskolor m.m. som finns i stadsdelsnämndsområdena. Det samarbete som idag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet bör utvecklas och intensifieras. Det ger en mångfald av olika verksamheter, ökar möjligheterna till integration och sträcker sig över längre tid.

Medel fördelas till stadsdelsnämnderna enligt resursfördelningssystem som kommunfullmäktige beslutat om. Resurser fördelas utifrån stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningens struktur. Detta innebär att stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det beräknade behovet av kommunal service och politiska mål och inte till sina faktiska kostnader. För år 2007 fick stadsdelsnämnderna sina medel tilldelade som två anslag. Inom ramen för respektive anslag hade stadsdelsnämnderna full frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som fastställts av kommunfullmäktige.

Verksamhetsområdet barn och ungdom omfattar t.ex. sommarkoloniverksamhet, öppen förskola och parklek. I kommunfullmäktiges budget anges inte exakta belopp för de olika delarna inom verksamhetsområdet. Det är varje stadsdelsnämnd som i sin verksamhetsplan gör en mer detaljerad fördelning till olika verksamhetsdelar med utgångspunkt från de mål, förutsättningar och behov som finns inom respektive stadsdelsnämndsområde. För sommarkoloniverksamhet har förutom vad som fördelas inom resursfördelningssystemet även sedan år 2000 avsatts extra medel om 5,0 mnkr. Delar av detta belopp har finansierats från de s.k. kollofonderna och resterade medel från Central medelsreserv.

Med hänsyn till vad som anges ovan ställer sig stadsledningskontoret frågande till Stiftelsen Barnens Dags uppgifter i skrivelsen om att 32,0 mnkr tilldelats stadsdelsnämnderna för just sommarkoloniverksamhet.

Kommunfullmäktige antog den 8 november 2004 mål och riktlinjer för sommarkoloniverksamheten samt ny kollo taxa (utl. 2004:153). Från och med sommaren 2005 tillämpades de nya kolloavgifterna, högre för hushåll med större inkomster och mer differentierad än

tidigare års taxa. Kollotaxan justerades något 2006 (utl. 2006:19), då avgifterna i två av de fem nivåerna sänktes.

Det är kulturnämnden som har uppföljningsansvar för fritids- och sommarkoloniverksamhet för barn och ungdomar. Kulturnämnden genomför varje år en uppföljning av sommarkoloniverksamheten i Stockholms stad som överlämnas till kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna. Uppföljningen för år 2007 har ännu inte fastställts av kulturnämnden. Av underhandskontakter med kulturförvaltningen framgår att såväl antal sökande som placerade kollobarn fortsatt att minska även under 2007. Det framgår även att stadsdelsnämnderna arrangerat egen sommarverksamhet, t.ex. har några stadsdelsnämnder genomfört kollo riktat till barn och ungdomar i stadsdelsområdet, ”pröva-på”-läger på dagtid för familjer samt olika slags dagkollo ibland i samverkan med föreningar. Även badbuss, verksamhet vid friluftsbaden och dagsutflykter har förekommit.

Av stadens tertialrapport 2 för 2007 framgår att stadsledningskontoret bedömer att målet om att kolloverksamhet ska vara tillgänglig under sommarmånaderna uppnås. Stadsledningskontoret anser att det i nuläget inte finns någon anledning att genomföra ytterligare uppföljning av sommarkoloniverksamheten utöver den som utförs av kulturnämnden och sedan överlämnas till kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna. Då kollotaxan nyligen setts över finner stadsledningskontoret att det för närvarande inte finns något behov av att göra en översyn av taxan.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att återropa stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från Stiftelsen Barnens Dags styrelse.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 februari 2008 att som svar på remissen återropa och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande samt att föreslå kommunstyrelsen att låta göra en utvärdering av kolloverksamheten.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 20 november 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen har just färdigställt uppföljningen av 2007 års sommarkolloverksamhet för Stockholms stad och kan konstatera att minskningen av antalet kollobarn fortsatt även 2007.

Tabell 1. Sökta och beviljade kolloplatser

År	Sökta platser	Placerade kollobarn
1985	uppgift saknas	ca 4 000
1999	5 408	uppgift saknas
2000	6 522	5 592
2001	6 429	5 710
2002	8 840	5 505
2003	8 651	7 421
2004	9 118	6 666
2005	7 792	6 301
2006	5 133	4 365
2007	4 643	3 977

Som framgår av ovanstående tabell kan 2007 års deltagarantal jämföras med uppgifterna från 1985 och 1999. Antalet sökande till kollo ökade kraftigt åren 2002-2004, vilket troligen berodde på att kollo blev lockande för större grupper med många specialiserade verksamheter såsom ridning, segling, motorcross etc. Kolloutbudet presenterades i en gemensam katalog och verksamheten framstod som mer tilltalande för större grupper. Även idag finns specialkollon kvar, men enligt kollopolicyn betonas den traditionella verksamheten och det ”äventyrliga” har tonats ned.

Eftersom avgifterna t o m 2004 var desamma för alla hushåll med inkomster över 18 000 kr var det svårt att få någon uppfattning om kollo nådde de barn som inte hade några alternativa sommarplaner eller om staden subventionerade sommaraktiviteter för barn där hushållen hade betalningsförmåga att skicka barnen på privata läger e dyl. På så vis konkurrerade staden också med andra arrangörer som inte kommit med i stadens upphandling av stadens kolloverksamhet.

Justeringen av kollotaxan hade den effekten 2005, då den nya taxan infördes, att andelen barn från hushåll med lägre inkomster ökade med 8,5 procent till 37,5 procent. Även antalet barn ökade detta år, vilket inte varit fallet de följande två åren. Andelen barn från låginkomsthushåll är dock högre 2007, 33 procent, än 2004, 29 procent.

Den oväntade populariteten gjorde att staden fick svårt att leva upp till löftet att bereda alla barn plats. Kostnadsökningen aktualiserade säkert översynen av taxorna, som gjordes av Stadsledningskontoret. Bruttokostnaden 2004 var drygt 40 mnkr för staden mot 27 mnkr 2007, medan intäkterna från avgifterna var ungefär desamma båda åren, drygt 9 mnkr. Snittpriserna, d v s kostnaden per barn och dag på kollo, var också högst 2004 under mätperioden, vilket talar för att specialkollon såsom ridläger innebar högre kostnader för staden.

Stiftelsen Barnens Dag frågar också efter hur stadsdelsförvaltningarnas tilldelade, men ej utnyttjade, medel för kolloverksamhets använts. Staden avsatte 2007 ca 500 mnkr till stadsdelarnas barn- och ungdomsverksamhet. Det är sedan varje stadsdelsnämnds ansvar att fördela dessa medel och det finns ingen särskild ”öronmärkning” för kolloverksamheten. För 2007 hade stadsdelarna budgeterat drygt 17 mnkr för kolloverksamheten, exklusive fondmedel från staden på 3,6 mnkr. Nettokostnaden var 14,5 mnkr och mellanskillnaden är 2,5 mnkr. Stadsdelarna har svarat att de använt mellanskillnaden till dagkollo, föreningskollo eller annan barn- och ungdomsverksamhet. Stadsdelarnas ekonomiska redovisning för kolloverksamheten 2007 biläggs detta tjänsteutlåtande (bilaga 2).

Av stadens befolkning i åldersgruppen 9-16 år var 6,5 procent på kollo sommaren 2007.

Tabell 2. Andel kollobarn av befolkningen i åldersgruppen

År	Åldersgrupp	Befolkning	Andel kollobarn av Stockholms barn	Andel kollobarn av Skärholmens barn
2002	7-16 år	u s	7,1 %	8,7 %
2003	7-16 år	78 000	9,5 %	8,7 %
2004	7-16 år	78 000	8,5 %	6,4 %
2005	7-16 år	77 500	8,1 %	5,7 %
2006	9-16 år	62 800	6,9 %	5,1 %
2007	9-16 år	61 000	6,5 %	4,7 %

Anmärkningsvärt i tabellen ovan är att i Skärholmen, som togs som exempel, var andelen kollobarn större än genomsnittet 2002, men mindre än genomsnittet 2007.

De stadsdelar som har störst andel kollobarn 2007 är sammanslagna Hägersten-Liljeholmen 10,1 %, Skarpnäck 9,2 % och nya Södermalm 9,1 %. Stadsdelar med minst kollodeltagare är Östermalm med 3,4 %, Rinkeby-Kista med 3,5 % samt Spånga-Tensta med 4,1%. Det är samma stadsdelar som tidigare år haft ett högt respektive lågt deltagande. Andelen barn som åkt på kollo har minskat i samtliga stadsdelar utom från Norrmalm där andelen är 6,4 % eller 1,9 procentenheter högre än föregående år.

Förslag om utvärdering

Kulturförvaltningen har genomfört uppföljning av Stockholms sommarkoloniverksamhet fr o m 2003 och samordnade också utarbetandet av kollopolicyn 2004. I Stiftelsen Barnens Dags remissvar på kollopolicyn 2004 efterlyses en fördjupning av rapporten ur socialt, aktivitets- och integrationsperspektiv. I kollopolicyn föreslås också att utvärdering sker vart fjärde år av någon oberoende part. Den senaste utvärderingen genomfördes 2002. Kulturförvaltningen vill med anledning av remissen föreslå att en utvärdering sker av kolloverksamheten. I utvärderingen ska också ingå att studera vad minskningen av antalet kolloedeltagare beror på samt att se över vad som kan göras för att kollo ska bli ett bra alternativ för t ex invandrarungdomar. Kollo har alla förutsättningar att vara ett bra integrationsverktyg. Det krävs dock att en undersökning genomförs av vad som hindrar ungdomarna från att delta samt vad som behöver förändras i verksamheten för att kollo ska kunna bli ett alternativ för dem. Även informationsinsatserna borde ses över och bli mer aktivt uppsökande såväl gentemot ungdomarna som deras föräldrar. Vid en utvärdering bör också undersökas om en utvecklad dagkolloverksamhet är ett bra alternativ.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2007 att som svar på remissen åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist m fl (s), Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2007 har i huvudsak följande lydelse.

Kolloverksamheten bygger på en kundvalsmodell som innebär att barn och föräldrar väljer kollo utifrån vad som erbjuds i den kollokatalog som skickas till alla hushåll i Stockholms stad med barn i skolor 3-9. Förvaltningen har svårt att bedöma orsaken till den stora nedgången i antalet barn som söker kollo. Förutom taxorna kan även utbudet av kollo vara en anledning till minskningen. Kollon med en speciell profilering som t.ex. fotboll eller ridning kan locka fler barn än traditionella kollon.

Östermalms stadsdelsförvaltning

Östermalms stadsdelsförvaltnings förvaltningsyttrande daterat den 16 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt förvaltningens åsikt är det främst två orsaker till att antalet barn som sökt till sommarkollo har minskat. Det blev en märkbar minskning av sökande då åldersspannet för möjlighet att söka minskades till skolår 3-9. En annan orsak till minskning som förvaltningen konstaterat är att möjligheten att åka på ridkollo försvann. Det var framför allt yngre flickor som sökte till dessa.

Beträffande avgiftssystemet tror vi inte att det har påverkat antalet sökande nämnvärt i stadsdelen. Som det ser ut idag så betalar drygt hälften av de placerade barnen högsta avgiften.

I stadsdelen skedde minskningen sommaren 2006 och har därefter varit konstant.

RESERVATIONER M.M.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Magnus Dannqvist m fl (s), Rosa Lundmark (v) och Jonas Eklund (mp) enligt följande

Kollo är en viktig verksamhet för barn som inte får annan möjlighet att komma bort från storstaden och få nya upplevelser tillsammans med andra barn under sommarlovet. Orsakerna till den stora minskningen av antalet barn som söker till kollo måste klarläggas. Vi anser därför att kommunstyrelsen tar initiativ till en genomgripande analys och utredning av nyttjande av kollo inom staden.

Analysen bör innehålla både socioekonomiska aspekter per stadsdel och löpa över längre tid för att fånga in effekter av genomförda omorganisationer, verksamhetsförändringar inom kolloverksamheten i staden och förändringar av ekonomiska förutsättningar.